

Список використаних джерел

1. Соціальний захист населення України. Держстат України 2021р. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publzahist_u.htm
2. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» № 3551-ХІІ від 22 жовтня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
3. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
4. В Україні може з'явитися нова спеціальність - фахівець зі супроводу ветерана. URL: <https://dailylviv.com/news/sytuatsiyi-i-pryhody/v-ukrayini-mozhe-zyavytysya-nova-spetsialnist-fakhivets-zi-suprovodu-veterana-112889>
5. На Львівщині впроваджуватимуть інститут помічника ветерана. URL: <https://dailylviv.com/news/sytuatsiyi-i-pryhody/na-lvivshchyni-vprovadzhuvatymut-instytut-pomichnyka-veterana-112099>

Трещов Мирослав Миколайович,
*доктор наук з державного управління, доцент,
т.в.о. завідувача кафедри управління та адміністрування;
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

НАРАТИВИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Перемога в російсько-українській війні поряд із військовими потребами вимагає вирішення не менш важливих питань, як визначення концепції та акумулювання зусиль держави, політикуму, бізнес-середовища та простих громадян на найбільш актуальних напрямках реконструктивної відбудови України. Адже в повоєнний період економічне відновлення та зростання неможливе, якщо вже сьогодні не розпочати політику повернення біженців до України, скорочення трудової міграції з України і залучення трудових мігрантів з інших країн, що є головними наративами запобігання деградації економіки та депопуляції в державі.

Повномасштабна агресія російської федерації спричинила найбільшу міграційну кризу в Європі з часів Другої світової війни, адже в пошуках безпеки, захисту та допомоги мільйони біженців перетнули кордони України ставши вимушеними мігрантами. За даними ООН за кордоном зареєстровано 6197,2 біженців з України, з яких 5828 тис. залишилося в Європі та 369,2 тис. знайшли прихисток поза Європою. При цьому найбільша кількість громадян України, які отримали тимчасовий захист, зареєстрована в Німеччині – 1094,2 тис. осіб, Польщі – 959,9 тис. осіб, Чехії – 368,3 тис. осіб, Великій Британії – 210,8 тис. осіб, Іспанії – 190,4 тис. осіб, Італії – 167,5 тис. осіб,

Молдові – 117 тис. осіб, Словаччині – 108,5 тис. осіб, Нідерландах – 94,4 тис. осіб, Ірландії – 93,8 тис. осіб та в Росії – 1275,3 тис. осіб [6].

При цьому спостерігається тенденція масової міграції українців, які отримали статус тимчасового захисту в країнах, які межують з Україною, до країн Західної Європи внаслідок значно вищих соціальних стандартів, розмірів та тривалості соціальних виплат та можливостей безкоштовного проживання і здобуття професійної і вищої освіти. Зокрема кількість біженців, які виїхали з Польщі склала 680 тис. осіб, з Чехії – 188 тис. осіб, з Болгарії – 108 тис. осіб, Румунії – 78 тис. осіб.

Згідно результатів другої хвилі опитування «Біженці з України в Німеччині», яка проводилася Інститутом досліджень зайнятості (IAB), Німецьким інститутом економічних досліджень (DIW), Федеральним відомством з питань міграції та біженців ФРН (BAMF) та Федеральним інститутом демографічних досліджень ФРН (BIB) у січні-березні 2023 року, майже половина українських вимушених мігрантів (44%) мали намір ще на кілька років після закінчення російсько-української війни або навіть назавжди залишитися в Німеччині, а ще 30% хочуть підтримувати тісний зв'язок із Німеччиною, і лише 38% біженців планують повернутися в Україну після закінчення війни.

Значну частку вимушених мігрантів з України в Німеччині становлять діти та молодь: приблизно кожен другий українець приїхав до Німеччини хоча б з однією неповнолітньою дитиною, до того ж майже половина цих дітей віком до 10 років. При цьому майже всі діти шкільного віку з України відвідують загальноосвітню чи професійну школу, але лише 6 із 10 дітей віком 3-6 років відвідували дитячий садочок.

Зазначається, що з моменту попереднього опитування влітку 2022 року умови життя українських мігрантів значно покращилися: на початку 2023 року більшість із них відвідували мовні чи інтеграційні курси або вже закінчили їх, четверо з п'яти біженців живуть у приватній квартирі чи будинку. Частка працевлаштованих біженців трохи збільшилася в період із кінця літа 2022 року до початку 2023 року. 3-поміж біженців, що не працюють, відзначається високий рівень зацікавленості в працевлаштуванні.

Більшість українців показали значний прогрес у вивченні німецької мови: троє із чотирьох вимушених мігрантів відвідували або вже пройшли один або кілька курсів німецької мови, але найчастіше – інтеграційний курс. Частка біженців, які вказали, що вони зовсім не розмовляють німецькою, скоротилася більш як удвічі – до 18% [4].

Згідно з аналогічним дослідженням Ukrainian Action in Ireland, яке охопило до 10% українців в Республіці Ірландія 41% осіб, які отримали тимчасовий захист, висловили бажання залишитися в країні назавжди, 32% осіб ще не визначилися зі своїм рішенням щодо повернення, 24% осіб зазначили, що планують повернутися в Україну як тільки це стане можливим. Щодо структури українських біженців зазначимо, що серед дорослих респондентів жінки склали 79%, чоловіки – 21%, люди до 45 років – 72%, люди старші за 65 років – 5%. Для 73% респондентів головною причиною

переїзду до Ірландії стала англійська мова, для 53% – максимально далека відстань від росії, для 50% – високий рівень соціального забезпечення. 35 % українців в Ірландії володіють англійською мовою достатньо добре для повсякденного спілкування, 23% знають лише декілька базових слів та фраз. При цьому 85% опитаних заявили, що вчать англійську мову. Вкрай високою є питома вага українців, які живують в готелях – 55%. І лише кожен десятий з біженців мешкає в приймаючих ірландських родинах. 76,5 % людей повідомили, що задоволені своїми житловими умовами. 80 % українських дітей, згідно думки їхніх батьків, відчують себе в Ірландії щасливими. Головні проблеми для них – це недостатнє знання англійської мови та відсутність друзів. 97 % українців в Ірландії почуваються безпечно [5].

Беззаперечним є факт проведення Канадою та низкою найбільш розвинених країн ЄС стимулюючої міграційної політики щодо залучення українських мігрантів для покриття потреб ринку праці та подолання демографічної кризи, яка вже стала вкрай успішною, оскільки Українці мають більш схожі ментальність та соціальні цінності, ніж вихідці з країн Африки та Азії і швидше за біженців з інших країн адаптуються та мають високий рівень мотивації, освіти й кваліфікації, що на фоні надання громадянам України статусу тимчасового захисту, який надає право на роботу і одразу збільшує швидкість корпоратизації наших співвітчизників в суспільне середовище приймаючих країн.

Враховуючи майбутні наслідки російсько-української війни, негативний соціальний ефект від фактичної заборони на виїзд чоловіків закордон та швидку адаптацію і натуралізацію українців в країнах приживання, особливо жінок фертильного віку та дітей, ризики неповернення українських мігрантів на батьківщину зростають в геометричній прогресії не лише під час активної фази війни, а й після її завершення, оскільки населення продовжить і далі активно емігрувати, особливо освічені і професійно вмотивовані представники середнього класу.

З іншого боку критичні розриви в базисі соціально-економічного розвитку України підтверджує фактична відсутність вже тривалий період інвестицій в новітні технології та в людський капітал в Україні, а економіка країни має переважно аграрно-сировинну структуру з використанням технологій минулого сторіччя, що не в змозі забезпечити досягнення середніх темпів зростання соціально-економічного середовища, які спостерігаються в світі, в умовах прогресуючої еміграції, депопуляції та старіння населення [2; 3].

Наразі в Україні не буде достатньої кількості населення для відбудови країни і перспективи майбутнього виглядають як дві альтернативи: досягнення економічного розвитку завдяки щорічному залученню сотень тисяч мігрантів з інших країн та інтеграції їх в українське суспільство на фоні побудови новітньої інфраструктури, розвитку інноваційних галузей економіки та новітніх міст за кошти міжнародного фонду відновлення або економічна стагнація на кшталт кейсу Боснії і Герцеговини по закінченні

боснійської війни внаслідок розпаду колишньої Югославії, адже демографічна ситуація в Україні не просто складна, а катастрофічна.

Міграційна політика може бути успішною лише за умови синергетичного ефекту результативності в усіх секторах державного управління. Відтак, стратегічними пріоритетами державної міграційної політики з метою повернення трудового та інтелектуального капіталу визначаємо такі: втілення економічного прориву, забезпечивши перехід від сировинної до інноваційної економіки; розвиток середнього класу не менше 60 % від працездатного населення України [1, с. 99].

Відтак, нова архітектура державної міграційної політики має обов'язково включати наступні наративи:

– маркетингова орієнтація, в рамках якої враховуючи свої сильні конкурентні позиції Україна повинна обрати країни, з яких хотіла б залучати людей. У таких країнах потрібно проводити маркетингову кампанію серед молоді та позиціонувати Україну як новітній хаб для міграції;

– впровадження системи міграційних балів за аналогією із політикою міграційних дивідендів, яка добре себе зарекомендувала у західних демократіях, за якою потенційні мігранти отримують бали за свої навички та вік;

– превалювання електронного урядування та документообігу, за якого подання документів повинне бути онлайн, рішення мають ухвалюватися згідно автоматичного алгоритму, а в персональному кабінеті повинен бути калькулятор міграційних балів;

– побудова мережі центрів навчання для мігрантів, які розташовуватимуться не лише на території України, а й країн, з яких залучатимуться мігранти.

Реструктуризація державної міграційної політики дозволить отримати вкрай необхідну робочу сили для реконструктивної відбудови України дозволивши генерувати належні обсяги ВВП, сплачувати податки в обсягах необхідних для якісного обслуговування бюджетних витрат та, що найголовніше, підвищувати соціальні стандарти життя громадян.

Список використаних джерел

1. Мунько А.Ю. Міжсекторальна синергія в міграційній політиці. Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації : Матеріали I Міжнар. наук.-практ. онлайн конф., 23 жов. 2020 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. С. 99 – 100.
2. Трещов М.М. Концептуальні засади стратегічного управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 4. С. 174–183.
3. Трещов М.М. Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємств АПК. Агросвіт. 2010. Вип. 19. С. 48– 52.

4. Geflüchtete aus der Ukraine: Knapp die Hälfte beabsichtigt längerfristig in Deutschland zu bleiben. Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung. 2023. URL: <https://www.bib.bund.de/DE/Presse/Mitteilungen/2023/2023-07-12-Gefluechte-te-aus-der-Ukraine-Knapp-die-Haelfte-beabsichtigt-laengerfristig-in-Deutschland-zu-bleiben.html>
5. Survey of Ukrainians in Ireland 2023. Ukrainian Action. 2023. URL : <https://www.ukrainianaction.ie/research-2/ukrainian-action-survey-of-ukrainians-in-ireland-2023>
6. Ukraine Refugee Situation. Operational Data Portal. Retrieved from <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

***Христокін Геннадій Володимирович,**
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри реклами і зв'язків з громадськістю;
Національний авіаційний університет;
Зайцева Інна Веніамінівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій;
Державний податковий університет*

МАСОВА СВІДОМІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Суттєвим фактором сучасних суспільно-політичних процесів є феномен масової свідомості. Масова свідомість - об'єкт постійної і все більш зростаючої уваги і агресивного, маніпулятивного впливу з боку ідеологій та ЗМІ, тому надзвичайно важливим на часі є дослідження наративів масової свідомості, які транслюють політичні ідеологеми та колективні установки і суттєво впливають на формування етнонаціональної ідентичності та політичні події сучасності. Особливої ваги аналіз наративів масової свідомості набуває під час повномасштабної російської агресії, коли засобами маніпулятивних масмедіа росія транслює наративи, які впливають на колективну поведінку і виправдовують війну проти України. Саме тому вивчення феномену наративів масової свідомості, їх ролі в російській агресії та пошук механізмів нейтралізації їх впливу є надзвичайно актуальним і своєчасним завданням.

Існує чимало наукових досліджень з цієї проблематики. Серед них роботи В. Бурлачук, Н. Лебідь, І. Мельник, Г. Почепцова, Н. Стебліної, В. Тарасової та інших, в яких розглядаються чимало аспектів конструювання політичних наративів у медіа в умовах війни.

Метою роботи є дослідження механізму конструювання наративів масової свідомості у російсько-українській війні.

Як можна аналізувати колективні наративи? До якого типу реальності вони належать? Яку методологію тут варто застосовувати? У науці існує багато підходів до аналізу наративів. Методологічно важливими для